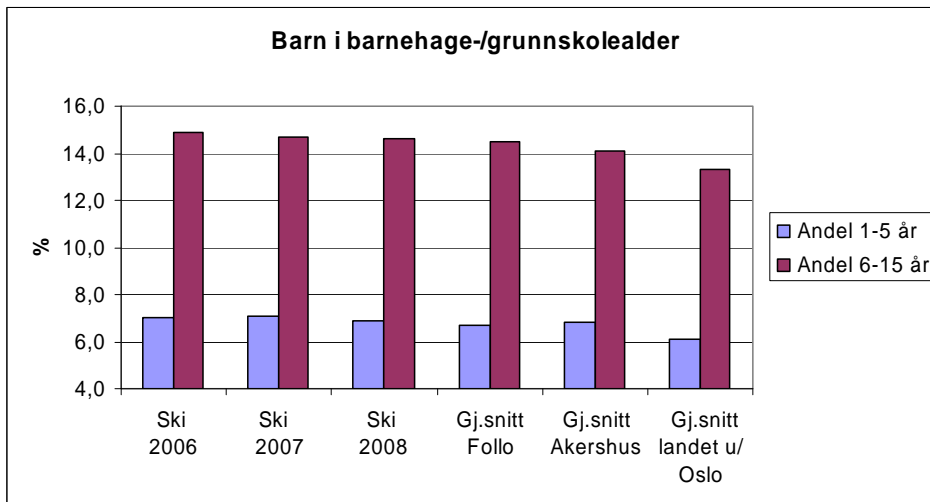

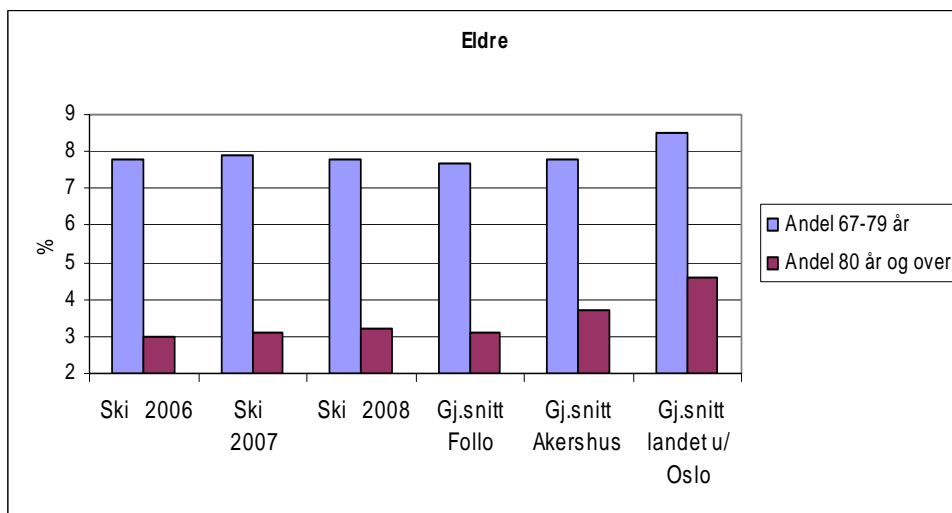
3. utfordringer og rammebetingelser

3.1 Demografisk utvikling

Nedenfor vises andelen (i forhold til totalt antall innbyggere) barn i barnehage- og skolealder og andelen eldre over 67- og 80 år for perioden 2006 – 2008 i Ski. Som sammenligningsgrunnlag har man valgt gjennomsnitt for Follo-kommunene, Akershus og landet.

Andelen barn i alderen 6-16 år i Ski kommune har vist en liten nedgang de siste tre årene. Ski har nå en andel barn i barnehage og skolealder som i stor grad er lik gjennomsnittet for Follo og Akershus, mens den er høyere enn for landsgjennomsnittet.

I likhet med de øvrige kommunen i Follo og Akershus, har Ski kommune en lavere andel eldre enn landsgjennomsnittet av kommuner. Ski kommune har også en lavere andel eldre over 80 år enn gjennomsnittet for Akershus. Denne andelen har imidlertid vært stigende de siste årene. Når det gjelder andelen eldre mellom 67 og 79 år, ligger Ski kommune på gjennomsnittet for Akershus.

SSB (Statistisk sentralbyrå) har i samarbeid med Oslo kommune og Akershus fylkeskommune arbeidet med befolkningsframskrivninger for hele regionen. Denne er lagt til grunn for prognosene i tabellen under. Framskrivningen er i tråd med kommunens boligprogram. I til-

Utfordringer og rammebetingelser

legg er det forutsatt en videreføring av dagens økning i levealder og en moderat nedgang i netto innflytting fra utlandet. Innflyttingsveksten har vært spesielt høy under høykonjunkturen.

Anslått befolkningsvekst for planperioden vises i tabellen under. Prognosen viser en befolkningsøkning på 8,4 % fra utgangen av 2008 til utgangen av 2013. Økningen vil bli relativt stor for gruppen over 67 år, noe som viser hvilke utfordringer kommunen har i vente når det gjelder å dekke behovet for pleie- og omsorgstjenester i planperioden.

Innb. per 31/12	SSB 2008	Prognose 2009	Endr. 09-08	Prognose 2010	Endr. 10-09	Prognose 2011	Endr. 11-10	Prognose 2012	Endr. 12-11	Prognose 2013	Endr. 13-12	Endr. 13-08
0 år	344	354	2,9 %	359	1,4 %	365	1,7 %	372	1,9 %	380	2,2 %	10,5 %
1-5 år	1924	1991	3,5 %	2012	1,1 %	2043	1,5 %	2065	1,1 %	2116	2,5 %	10,0 %
6-15 år	4039	3974	-1,6 %	4017	1,1 %	4021	0,1 %	4048	0,7 %	4082	0,8 %	1,1 %
16-19 år	1573	1621	3,1 %	1603	-1,1 %	1645	2,6 %	1668	1,4 %	1625	-2,6 %	3,3 %
20-66 år	16778	17031	1,5 %	17306	1,6 %	17569	1,5 %	17780	1,2 %	17998	1,2 %	7,3 %
67-79 år	2154	2251	4,5 %	2355	4,6 %	2443	3,7 %	2598	6,3 %	2761	6,3 %	28,2 %
80+ år	887	941	6,1 %	989	5,1 %	1026	3,7 %	1038	1,2 %	1062	2,3 %	19,7 %
I alt	27 699	28 163	1,7 %	28 641	1,7 %	29 112	1,6 %	29 569	1,6 %	30 024	1,5 %	8,4 %

Der hvor befolkningsutviklingen fra år til år vil ha betydning for kommunen og dens økonomi, er særlig innen barnehagesektoren, skolesektoren, pleie- og omsorgssektoren samt kommunens skattegrunnlag og inntektsutvikling.

Beregninger av behov for barnehageplasser justeres hvert år på grunnlag av:

- faktisk antall barn i aktuell alder
- søkere til barnehageplass hvert år

På denne måten blir endringene i barnetallet hele tiden fanget opp, og man har en utbyggingstakt som passer til behovet, slik man ser dette endre seg.

Prognosen viser at barnetallet i gruppa 1-5 år går noe opp i perioden. Det er en økning også i gruppa 0-1 år. Vi kan dermed forvente at antallet barnehagebarn i kommunen blir økende i kommunen i planperioden. Det ventes en relativt betydelig økning i barnetallet på Siggerud og på Finstad de nærmeste år. Det kan også forventes at antall barn i den enkelte barnehage vil svinge noe, slik at det vil være perioder der ikke alle plasser er besatt. Kostnadene per plass vil da øke. Dette håndteres i barnehagene ved at stillinger/vikariater inndras midlertidig og at satellitter legges ned slik at kostnadene holdes nede. Allikevel er det behov for utbygging av nye planlagte barnehager for å sikre effektive og gode tjenester.

For perioden 2010-2013 er det forutsatt etablering av tre nye barnehager; én på Langhus/Ramstad, én i Ski tettsted vest (bevilget i 2009) og ny Siggerud barnehage i forbindelse med opprusting/utbygging av Siggerud skole. Det er viktig at disse barnehagene blir bygd for å imøtekomme det økte behovet i disse områdene. Utbygging av nye større barnehager med ny kostnadseffektiv driftsmodell, vil gi reduserte kostnader per barnehageplass. De mindre lønnsomme enhetene kan da nedlegges.

Prognosene for barn i grunnskolealder viser svært liten endring i planperioden.

Beregninger av behov for skoleplasser foretas på grunnlag av:

- Ajourførte prognoser basert på vedtatt boligprogram i kommuneplanen.
- Faktisk antall barn i aktuell alder hvert år som har rett til plass i sitt nærskoleområde.

Det er en ikke-ubetydelig internflytting i kommunen. Ca. 20 - 24 % av husstandene i kommunen flytter hvert år enten internt i kommunen eller inn/ut av kommunen. Det vil derfor komme svingninger i elevtallet innenfor hvert nærskoleområde.

Utfordringer og rammebetingelser

Kapasiteten ved skolebyggene i Ski anses å være god i planperioden med unntak av på Sig-gerud. Der har man måttet ty til midlertidige paviljonger i påvente av en utbygging av skolen. Beregnet økt plassbehov på Finstad skole løses når skolen er ferdig rehabilitert og påbygd. Plassbehovene ved Ski ungdomsskole er så langt løst, men må årlig vurderes i lys av økt boligbygging i Ski tettsted.

Den største relative økningen i økonomiplanperioden er i aldersgruppen 67 år og over. Befolkningsprognosen tilsier at det er behov for økning av antallet sykehjemsplasser. Ved inn-gangen til 2009 hadde Ski kommune en underdekning på 27 sykehjemsplasser /døgnbemannede omsorgsboliger målt mot statlig norm, som anbefaler et antall sykehjemsplasser tilsvarende 25 % av andel befolkningen over 80 år. Det er et økende press på helse-, pleie- og omsorgstjenestene også på grunn av helseforetakenes utskrivningspraksis. Dette i kombinasjon med flere brukere har medført at terskelen for å bli tildelt tjenester er blitt høyere. Utviklingen går også i retning av flere brukere med omfattende og sammensatte behov.

Etter at ombyggingen på Solborg er slutført og bygget igjen er tatt i bruk i 2010, vil underdekningen være på 18 plasser. Holdes det ledig 4 plasser på den gamle delen av Solborg i 2010 vil underdekningen utgjøre 22 plasser. Ved utgangen av 2012 skal Finstadtun, fase 2, stå klart med 50 nye plasser; herav 30 korttidsplasser og 20 langtidsplasser. I 2013 vil det pågå en ytterligere rehabilitering av gamle sykehjemsplasser på Solborg. Etter dette vil kommunen ha en dekningsgrad på 24,48 % av andelen eldre over 80 år fra 2014.

Med en økning i antall pleietrengende vil det være et økende behov for å sikre tilgang på tilstrekkelig og kvalifisert helse- og sosialpersonell.

Økningen i eldrebefolkningen tilsier også økt etterspørsel etter hjemmetjenester, da det er ønskelig for mange å bo i eget hjem lengst mulig. Selv om en finner stadig flere yngre brukere i hjemmetjenesten, er det likevel de eldste som i størst grad har behov for denne tjenesten.

Veksten i antall eldre medfører økende behov for fysioterapi- og ergoterapitjenester. Tjenesten ble styrket i forbindelse med åpningen av Finstadtunet. Etterspørselen etter tekniske hjelpemidler er også sterkt økende.

St.melding nr. 47: "Samhandlingsreformen" legger vekt på at kommunene i størst mulig grad bør legge til rette for effektive forebyggende tiltak til så vel hjemmeboende som til beboere i sykehjem. Der er viktig at det jobbes forebyggende ved hjelp av rehabilitering, dagtilbud og korttidsplasser. Det kan gi fremtidig besparelse ved å endre fokuset fra langtidspleie til økt bruk av korttidsplasser. Ved planleggingen av Finstadtun 2 vil antallet korttidsplasser øke. En utstrakt bruk av korttidsplasser kan redusere og utsette behovet for langtidsplasser i sykehjem

3.2 Økonomisk utvikling

Kommunen har store utfordringer med å dekke det økende behov for tjenester, både som følge av de statlige satsningsområder og som følge av befolkningsøkning. Samtidig søker man å opprettholde eksisterende tjenestetilbud. De økte driftsutgiftene sammen med økningen i kommunens lånegjeld med økte renter og avdrag, har gitt kommunen utfordringer ved saldering av de årlige budsjettene. Det har i flere år vært nødvendig å gjennomføre effektiviseringstiltak for å balansere kommunens inntekter og utgifter. I årene 2003-2009 har kommunestyret vedtatt innsparingstiltak i størrelsesorden 200 millioner kroner. Tallet inkluderer både effektivisering, innsparinger og inntektsøkninger. En del av tiltakene har imidlertid vært av engangskaraktér (utsettelse av tiltak mv.) slik at kommunen har måttet finne tilsvarende innsparingsbeløp påfølgende år i tillegg til inndekning av stadig nye behov. Salderingen av budsjettet for 2010 viser en underdekning i størrelsesorden 75 mill. kroner etter at kon-

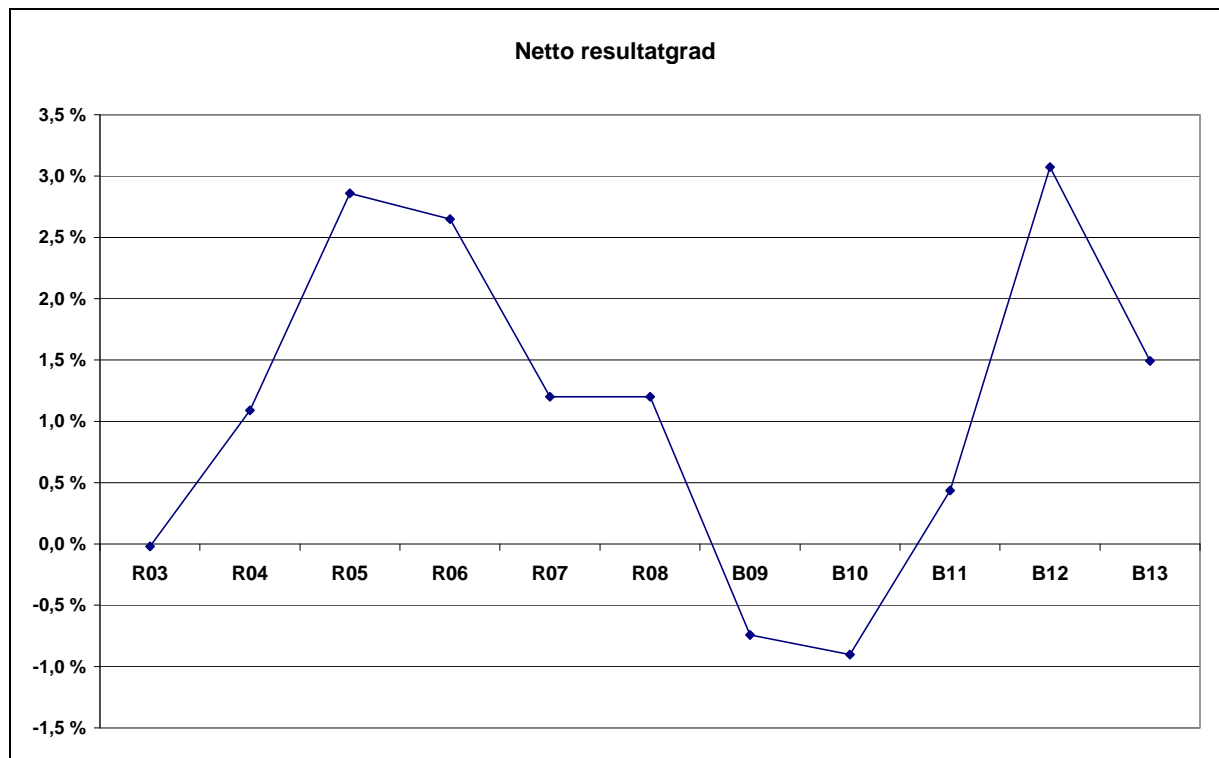
Utfordringer og rammebetingelser

sekvensjusteringer og forslag til nødvendig volumvekst på vel 45 mill. kroner er hensyntatt. Rådmannens forslag til inndekning av ubalansen er omtalt i kapittel 5 Budsjett 2010 – 2013.

For å kunne sikre en sunn økonomistyring på sikt anbefaler fylkesmannen at netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene over tid ligger i størrelsesorden 3-5 %. Med et positivt driftsresultat over tid vil kommunen bedre kunne takle svingninger i utgiftsnivået samt ha muligheten til en viss grad av egenfinansiering av investeringene.

Med en stor vekst i kommunens tjenestetilbud, særlig innenfor eldreomsorgen og tilbudet til innbyggere med spesielle behov, har det ikke vært rom for å budsjettere med positivt driftsresultat i Ski kommune de siste årene. Forventede driftsinntekter er fullt ut disponert til dekning av ventede driftsutgifter i de årlige budsjettene. Regnskapet for Ski kommune har likevel vist positivt resultat i de siste 5 årene, med et gjennomsnittlig netto driftsresultat på 1,8 %. Det positive resultatet skyldes for en stor del merinntekter som ikke var forutsatt i budsjettet, blant annet høyere skatteinngang enn regjeringens anslag i statsbudsjettene. Det kan ikke forventes at denne trenden vil fortsette. Kommunen har i dag svært små reserver til å kunne dekke eventuelle utgiftsøkninger og/eller inntektssvikt som følge av finanskrisen og økt arbeidsledighet.

Diagrammet nedenfor viser utviklingen i netto resultatgrad (driftsresultat før avsetninger og bruk av avsetninger i % av driftsinntektene) i regnskapsårene 2003-2008 og netto resultatgrad for budsjettårene 2009-2013:

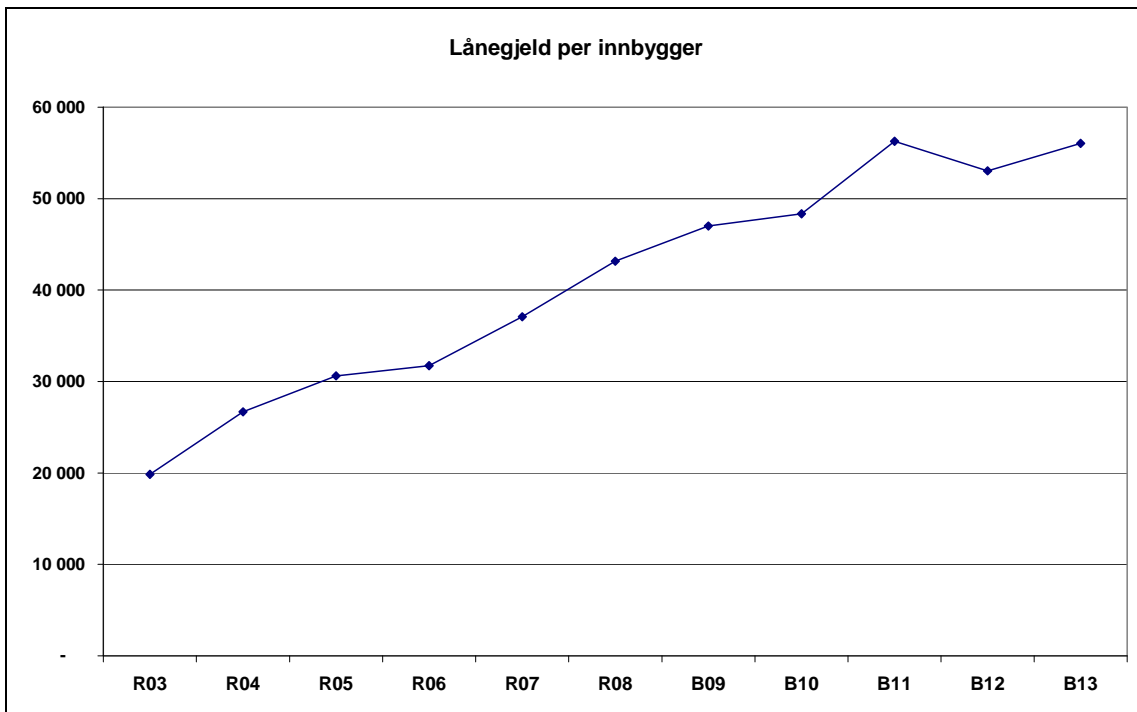
Rådmannen har ikke funnet mulighet til å legge fram et budsjett for 2010 med positivt driftsresultat. Budsjettforslaget innebærer både innføring av eiendomsskatt og en rekke innsparingstiltak i virksomhetene. Likevel er det lagt opp til bruk av fondsmidler for å saldere budsjettet for 2010. Rådmannens budsjettforslag innebærer dermed et negativt netto driftsresultat i 2010. Denne utviklingen kan ikke fortsette. Rådmannens forslag om innføring av eiendomsskatt gir imidlertid en kraftig økning i kommunens inntekter i årene framover. Dette vil gi kommunen en balanse mellom løpende utgifter og løpende inntekter slik at kommunen oppnår en sunn økonomi i tråd med fylkesmannens anbefalinger.

Utfordringer og rammebetingelser

Tall fra Statistisk sentralbyrå (KOSTRA-tall) viser at netto resultatgrad i 2008 for gjennomsnittet av landets kommuner (utenom Oslo) og gjennomsnittet av kommunene i Akershus var på hhv. -0,6 % og 1,1 %.

Ski kommunen har i flere år gjennomført store investeringer innen omsorg, skole, og barnehage. Kommunen står fortsatt foran store investeringsbehov i årene framover. Det skal bygges ny skole og barnehage på Siggerud, barnehage på Langhus og Finstad skole er i ferd med å bli oppgradert og utvidet. I tillegg øker antall eldre, noe som gir behov for langt flere sykehjemsplasser enn i dag. Kommunens investeringer har i stor grad vært finansiert ved låneopptak. Kommunens gjeldsgrad har derfor økt betydelig de siste årene. Med en gjennomsnittlig avdragstid på 30 år, fortsetter de årlige utgiftene til renter og avdrag å øke i årene framover.

Diagrammet nedenfor viser utviklingen i lånegjeld per innbygger i regnskapsårene 2003-2008 og for budsjettårene 2009-2013:

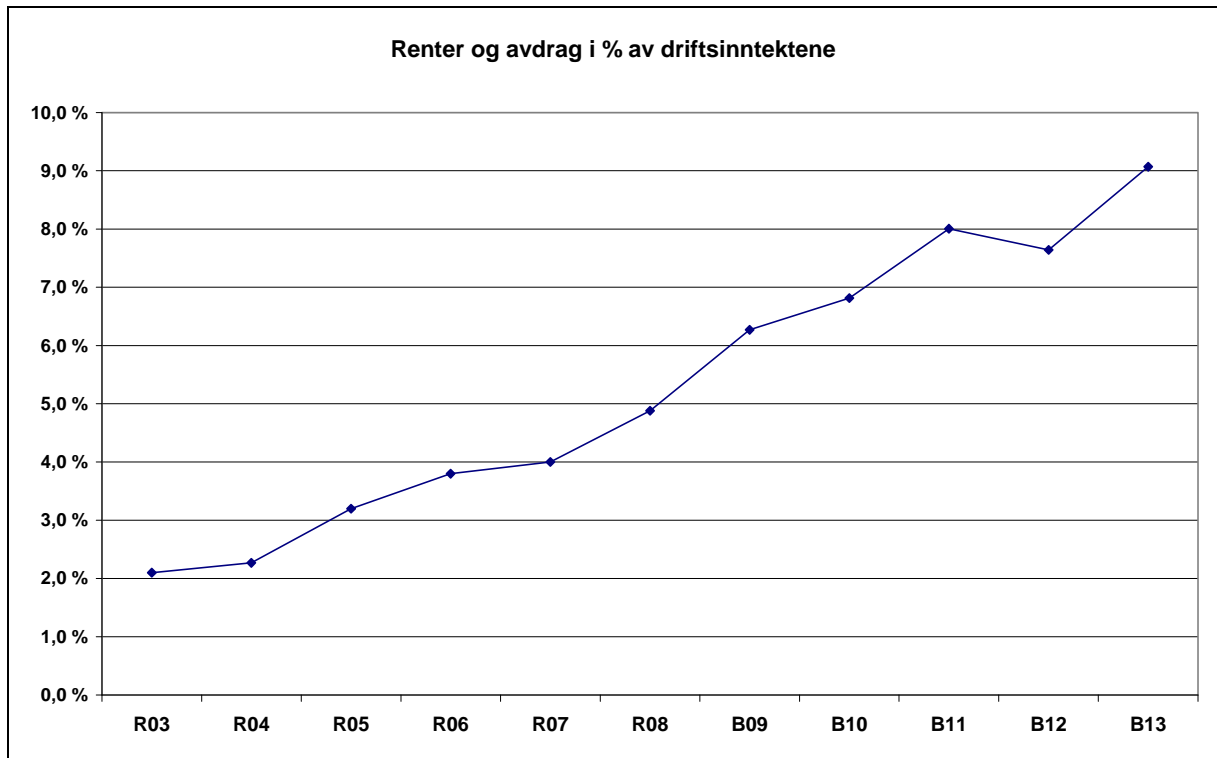

I 2011 er det lagt til grunn salg av eiendom på 130 mill. kroner. Dette medfører at låneopptaket dette året er lavere enn det som betales i avdrag (negativt netto låneopptak). Lånegjelden i inngangen til 2012 blir dermed lavere enn ved inngangen til 2011.

KOSTRA-tall viser at netto lånegjeld per innbygger i 2008 for gjennomsnittet av landets kommuner (utenom Oslo) og gjennomsnittet av kommunene i Akershus var på hhv. kr 33 648 og kr 37 719. Ski kommune hadde en netto lånegjeld på kr 43 161 per innbygger dette året.

Utfordringer og rammebetingelser

Diagrammet nedenfor viser utviklingen i renter og avdrag i prosent av driftsinntektene i regnskapsårene 2003-2008 og for budsjettårene 2009-2013:

Indikatoren viser hvor stor del av driftsinntektene som er bundet opp til betaling av renter og avdrag i perioden. Netto rente- og avdragsbelastning gir dermed et bilde på utvikling av kommunens økonomiske handlefrihet.

Rente- og avdragsbelastningen øker i perioden 2003 til 2008 som følge av økt låneopptak. Denne utviklingen forsterker seg i økonomiplanperioden. Andelen renter og avdrag i prosent av driftsinntektene øker fra 6,8 % i 2010 til 9,1 % i 2013. I 2012 forventer en lavere netto utgifter til avdrag enn i 2011 pga. negativt netto låneopptak i 2011.

KOSTRA-tall viser at rente- og avdragsbelastning for gjennomsnittet av landets kommuner (utenom Oslo) var på 4,2 % i 2008. Gjennomsnittet i Akershus var på 7,2 % dette året.

3.3 Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2010

I forslag til statsbudsjett for 2010 har regjeringen lagt opp til en realvekst i kommunenes samlede inntekter på 8 mrd. kroner. Dette er vel 2 mrd kroner høyere enn varslet i kommuneproposisjonen. Store deler av realveksten gjelder barnehagesatsingen, utgifter til ressurskrevende tjenester og tiltak innenfor skolen. 1 mrd kroner av veksten er begrunnet med fylkeskommunenes ansvar på samferdselsområd.

Det forventes en økning i konsumprisen på 1,75 % i 2010. Innenfor kommunesektoren forventes en prisvekst på 2,4 %. Lønnsveksten anslås til på 3,5 % fra 2009 til 2010.

Frie inntekter (skatt og rammetilskudd)

Regjeringens forslag til realvekst i frie inntekter fra 2009 til 2010 er på 4,2 mrd kroner. Av dette går 2,7 mrd kroner til kommunene. Veksten fra 2009 til 2010 er regnet fra det inntektsnivået for 2009 som ble anslått i revidert nasjonalbudsjett for 2009. Anslaget for kommunenes skatteinntekter er siden oppjustert med 1,2 mrd kroner. Disse merinntektene fra skatt i

Utfordringer og rammebetingelser

2009 blir ikke videreført i 2010. Reell vekst i frie inntekter blir dermed 1,5 mrd. kroner for kommunene i 2010.

Den nominelle økningen i frie inntekter i 2010 i forhold til Ski kommunens opprinnelig budsjett for 2009 er 44,8 mill. kroner og består av følgende elementer:

• Pris- og lønnsjustering:	26,2 mill.kr
• Helårseffekt av tiltak i skolen fra høsten 2009	1,5 "
• Gratis leksehjelp i SFO fra høsten 2010	1,0 "
• Utvidet undervisningstimetall barnetrinnet fra høsten 2010	0,2 "
• Midler til styrking av forebyggende helsearbeid	1,2 "
• Økt kommunalt finansieringsansvar for fysioterapitjenesten	0,7 "
• Realvekst	<u>14,0 "</u>
	<u>44,8 mill kr</u>

Kommunen kompenseres for lønns- og prisvekst (kommunal deflator) fra 2009 til 2010. I forslag til statsbudsjett anslås deflator til 3,1 %. De frie inntektene blir dermed prisjustert med 3,1 %. Dette utgjør vel 26 mill. kroner for Ski kommune. Disse midlene skal benyttes til å finansiere økningen i lønnsutgifter fra 2009 til 2010.

Grunnskolene

Fra høsten 2009 ble det innført 2 timer fysisk aktivitet på barnetrinnet og forsterket opplæring i norsk og matematikk på 1. - 4. trinn. Helårseffekten for 2010 utgjør 1,5 mill. kroner.

For å bidra til bedre læring gjennom tidlig innsats vil regjeringen fra høsten 2010 innføre et tilbud om 8 timer gratis leksehjelp på SFO per uke fordelt på 1 – 4.trinn.

Fra høsten 2010 utvides undervisningstimetallet med 1 time per uke fordelt på 1. – 7.trinn for å sikre bedre læring og utvikle grunnleggende ferdigheter.

Levekår

Det er lagt inn midler til styrking av det forebyggende helsearbeidet i kommunene i tilknytning til samhandlingsreformen. For Ski kommune utgjør dette 1,2 mill. kroner.

Kommunenes ansvar for den avtalebaserte fysioterapitjenesten skal styrkes. Det kommunale driftstilskuddenes andel av fysioterapeutenes inntekt skal økes på bekostning av refusjonstakstene fra trygden. For Ski kommune utgjør dette kr 739.000 i 2010.

Regjeringen melder i statsbudsjettet at veksten i frie inntekter legger til rette for en styrking av det kommunale barnevernet med 400 stillinger. Ski kommune har i 2009 styrket barnevernet med to stillinger og kommunen bruker relativt store ressurser på barnevern sammenlignet med andre kommuner. Rådmannen forutsetter dermed at kommunen har oppfylt sin del av regjeringens forventninger.

Den statlige toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester viser en stor kostnadsøkning. Regjeringen har derfor måttet iverksette tiltak for å få bedre kontroll med utgifterne i ordningen. Kommunenes kompensasjon for utgifter utover innslagspunktet blir redusert fra 85 til 80 % fra 2010. I tillegg oppjusteres innslagspunktet fra kr 835.000 til kr 865.000, noe mer enn lønns-/prisveksten. For Ski kommune utgjør endringen et inntektstap på 2 mill. kroner innenfor virksomhetene under Levekår. Som følge av at kommunene fører regnskap etter et annet prinsipp enn staten, vil inntektsreduksjonen oppstå allerede i regnskapet for 2009 for kommunen.

Utfordringer og rammebetingelser

Barnehage

I statsbudsjettet for 2010 er det lagt til rette for etablering av om lag 7200 nye barnehageplasser. Tilskuddene til drift av barnehager ligger som øremerkede midler innenfor barnehageseksjonens budsjett. De statlige satsene prisjusteres fra 2009 til 2010, og den nominelle inntektsøkningen må benyttes til å finansiere lønnsveksten fra 2009 – 2010.

I tillegg skal maksprisene for foreldrebetaling videreføres på samme nominelle nivå som for 2009. Kommunenes inntektsbortfall ved en nominell videreføring av makspris blir kompensert ved en økning i de statlige satsene. Dette utgjør rundt en mill. kroner i økte inntekter innenfor barnehageseksjonens budsjett.

Regjeringen legger opp til en opptrapping av kommunenes minimumsforpliktelse når det gjelder tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Minimumssatsen økes fra 85 til 88 % av rammene for kommunale barnehager. Kommunene kompenseres for denne økningen gjennom skjønntilskuddet til barnehager. Ski kommunes tilskudd til ikke-kommunale barnehager ligger allerede noe over minimumskravet. Det vil bli foretatt beregninger for å vurdere om enkelte private barnehager har rett på noe mer tilskudd fra kommunen fra 2010.

Kultur

Regjeringen foreslår å bevilge 40 millioner kroner til øremerkede stimuleringsstilskudd til kulturskoler. Satsingen er en del av Kulturløftet II. Kommuner og organisasjoner skal kunne søke midler for et mangfoldig kulturtilbud/kulturskoletilbud for elever på 1.-4. trinn. Forsøkene må ses i sammenheng med den kulturelle skolesekken. Prosjektene skal bidra til kvalitetsutvikling av kulturtilbudet/kulturskoletilbudet.

Rentekompensasjonsordninger for skole- og svømmeanlegg

I 2009 ble det etablert en ny rentekompensasjonsordning for skole- og svømmeanlegg med en tidsperiode over 8 år. Ski kommunes investeringsramme for denne ordningen er 70 mill. kroner. Rådmannen tar sikte på å benytte kommunens ramme til foreslåtte investeringer i ombygging av Siggerud skole. Kommunen vil da motta årlig kompensasjonstilskudd tilsvarende renter på lån på 70 mill. kroner med 20 års løpetid. Tilskuddet budsjetteres med virkning fra 2012.

Investeringstilskudd til sykehjemsplasser

I 2008 ble det etablert et nytt investeringstilskudd til tilsykehjemsplasser og omsorgsboliger. Tilskuddet skal i prinsippet dekke 25 % av anleggskostnadene. For 2010 er maksimale tilskuddsatser kr 647.000 per sykehjemsplass. Rådmannen forutsetter at kommunen vil kunne benytte tilskuddet for delfinansiering av Finstadtun 2.

Innlemming av øremerkede tilskudd

Innlemming av tilskuddene innenfor barnehage i rammetilskuddet skal etter planen skje i 2011. Samtidig skal eksisterende kostnadsnøkler for fordeling av kommunenes rammetilskudd revideres.

3.4 Renter

I løpet av 2009 har renten på kommunens lån med flytende rente blitt redusert med over 4 prosentpoeng i perioden fra nyttår og fram til oktober. Gjennomsnittrenten på lån med flytende rente har for denne perioden vært 2,8 %, noe som er 4,45 p.p. lavere enn det som ble lagt til grunn i budsjett for 2009. Kommunen har dermed oppnådd besparelser på konto for renteutgifter. Dette må imidlertid sees i sammenheng med en inntektssvikt i innenfor renteinntekter på kommunens likviditet og en inntektssvikt vedrørende rentekompensasjon fra staten knyttet til sykehjem, omsorgsboliger, skolebygg og kirkebygg. Kommunen venter dermed per oktober 09 ikke besparelser knyttet til *netto* renteutgifter for 2009.

Utfordringer og rammebetingelser

Norges Bank vedtok på rentemøtet 28. oktober 2009 å øke styringsrenten med 0,25 prosentenheter til 1,5 %. Norges bank sier i pressekonferansen 28. oktober at hovedstyrets strategi er at renten bør ligge i intervallet 1 ¼ til 2 ¼ prosent i tiden fram til neste pengepolitiske rapport legges fram 24. mars 2010, med mindre norsk økonomi blir utsatt for nye store forstyrrelser.

Statistisk sentralbyrå (SSB) skriver i sin analyse av konjunkturtendensene for Norge og utlandet (september 09) at de antar at rentebunnen i pengemarkedet er passert og at Norges Bank vil sette styringsrenta gradvis opp. SSB sier videre at bankenes utlånsrente påvirkes med ett tidsetterslep av pengemarkedsrenta, og at på årsbasis anslås den gjennomsnittlige utlånsrenta i bankene til å nå en bunn i 2010 med 3,7 prosent, og at den deretter vil øke gradvis til 7 prosent i løpet av 2012.

Kommunalbanken skriver i sin markedsrapport 21. oktober 2009 at "... markedet priser nå inn aggressive rentehevinger fra Norges Bank".

Pengemarkedsrenten NIBOR 3 måneder ligger per ultimo oktober på 2,1 % etter å ha vært helt ned i 1,8 % i juli 2009. NIBOR 12 måneder ligger på 3,1 %.

Rådmannen legger til grunn at renten vil stige i forhold til dagens nivå og har valgt følgende rentesatser for den delen av låneporteføljen som har flytende rente for de enkelte år i økonomiplanen:

2010:	nom. 3,5 %
2011:	nom. 4,5 %
2012/2013:	nom. 5,0 %

For avkastning på innskudd og plasseringer (driftslikviditet og overskuddslikviditet) har rådmannen lagt til grunn følgende rentesats for de enkelte år:

2010:	nom. 3,0 %
2011:	nom. 4,0 %
2012/2013:	nom. 4,5 %

3.5 Lønns- og pensjonsutgifter

Det sentrale oppgjøret for ansatte i hovedavtalens kapittel 4 endte med datolønnsvekst på 3,6 % fra 1.5.2009, noe som ga en årslønnsvekst på 4,8 % i 2009 inklusive overhenget fra 2008.

I statsbudsjettet for 2010 er årslønnsveksten fra 2009 til 2010 anslått til 3,5 %. Med et overheng fra 2009 på 1,25 %, anslås det at lønnstilleggene i 2010-oppgjøret vil ligge rundt 3,5 % med virkning fra 01.05.2010. Rådmannen anslår kommunens utgifter til 21,8 mill. kroner for 2010-oppgjøret isolert sett. I tillegg kommer helårsvirkningen av 2009-oppgjøret. Dette gir en samlet økning fra den opprinnelig budsjetttrammen for 2009 på rundt 27 mill. kroner. Økningen er finansiert med pris- og lønnskompensasjonen av de statlige tilskuddene.

Det er varslet en økning i kommunesektorens pensjonskostnader. Som følge av at det nå anslås noe budsjettbesparelse for kommunens pensjonsutgifter i 2009, foreslår rådmannen en videreføring av budsjettet utgiftsramme til pensjon på samme nivå som opprinnelig budsjett for 2009 (basis). Utgifter til amortisering av tidligere års premieavvik øker imidlertid noe som følge av et forventet positivt premieavvik i 2009. I tillegg har rådmannen lagt inn en økning på kr 400 000 til å finansiere kommunens seniortiltak. Dette kommer som en følge av økt antall eldre arbeidstakere.

3.6 Investeringsbehov og eiendomssalg

Investeringsnivået i kommunen er svært ambisiøst. Innbyggernes behov og forventninger til oppgradering og kapasitetsutvidelse av bygningsmassen er høye, og det er nødvendig med store investeringer også i kommende planperiode. Investeringsbudsjett for 2010 - 2013 ble vedtatt ved kommunestyrets behandling av rammesaken i juni 2009. De vedtatte rammer for perioden innebærer blant annet oppgradering og større utvidelser av kapasiteten innenfor Finstad skole og Siggerud skole, nye barnehager på Siggerud og Langhus samt økt sykehjemskapasitet.

Rådmannen foreslår nå ytterligere noen tiltak for fireårsperioden som er avdekket høsten 2009. Økningen er særlig knyttet til økt kostnadsanslag for utbygging av Finstادتun 2 (i tråd med K-sak 73/09), økt behov for midler til rehabilitering av vann- og avløpsnett, oppgradering og utvikling av infrastruktur innenfor kommunens IKT-område, samt kjøp av boliger til flyktninger. Foreslått investeringsbudsjett for 2010 er etter dette på 260 mill. kroner. Totalt for perioden 2010 - 2013 legges opp til investeringsutgifter på nær 780 mill. kroner. Når investeringer innenfor selvfinansierende områder samt forventet investeringsbidrag og momskompensasjon er trukket fra, skal nær 480 mill. kroner finansieres med kommunale midler.

Med Ski kommunes stramme driftsrammer vil det ikke være mulig å finansiere det ambisiøse investeringsbudsjettet kun med låneopptak. Tilsvarende som for økonomiplan 2009 - 2012 forutsettes det at inntekter fra eiendomssalg skal finansiere deler av investeringene. Det budsjetteres nå med et eiendomssalg på totalt 160 mill kroner i perioden 2010 - 2013. Det er da lagt til grunn salg av følgende tomter:

- Berghagan (Ellos-tomta) 30 mill. kroner (2010)
- Q4 100 mill. kroner (2010)
- Vevelstad ungdomsskole 30 mill. kroner (2011)

Salgsinntektene forutsettes å bli benyttet til finansiering av budsjetterte investeringer i 2010 og 2011. Kommunens lånebehov blir dermed redusert tilsvarende. Investeringsbudsjettet for 2010 – 2013 gir kommunene en netto økning i årlige utgifter til renter og avdrag i størrelsesorden 25 -30 mill. kroner. Dette kommer i tillegg til økningen i finansutgifter som følge av vedtatte investeringsprosjekter fra tidligere år.